

Sygn. akt VIII *Pa 14/19*

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 29 października 2020 r.

Sąd Okręgowy w Gliwicach VIII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych
w składzie:

Przewodniczący:	sędzia Teresa Kalinka (spr.)
Sędziowie:	Grzegorz Tyrka del. Anna Capik-Pater
Protokolant:	Justyna Jarzombek

po rozpoznaniu w dniu 29 października 2020r. w Gliwicach

sprawy z powództwa K. S. (S.)

przeciwko Spółce (...) Spółce Akcyjnej w B.

o zadośćuczynienie

na skutek apelacji pozwanej

od wyroku Sądu Rejonowego w Gliwicach

z dnia 7 września 2018 r. **sygn. akt** VI P 1237/15

- zmienia zaskarżony wyrok w punktach 1, 3 i 4 w ten sposób, że powództwo oddala;
- odstępuje od obciążania powoda kosztami postępowania przed Sądami I i II instancji.

(-) sędzia Grzegorz Tyrka (-)sędzia Teresa Kalinka(spr.) (-) sędzia del. Anna Capik-Pater

Sygn. VIII Pa 14/19

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 7 września 2018 roku Sąd Rejonowy w Gliwicach zasądził od pozwanej Spółki (...) w B. na rzecz K. S. kwotę 10000 złotych tytułem zadośćuczynienia za doznaną krzywdę spowodowaną skutkami choroby zawodowej. Oddalił powództwo o zadośćuczynienie ponad tę kwotę oraz o rentę wyrównawczą. Orzekł o kosztach postępowania.

Wyrok zapadł po ustaleniu następującego stanu faktycznego:

K. S. (ur. (...)) w okresie od dnia 1 lipca 1957 roku do dnia 6 lipca 1977 roku zatrudniony był w Kopalni (...) w G., ostatnio na stanowisku górnika przodowego pod ziemią.

W dniu 8 stycznia 1977 roku, w czasie pracy, powód uległ wypadkowi. Został uderzony w głowę łańcuchem mocującym stojak hydrauliczny. W następstwie tego wypadku powód nabył prawo do renty inwalidzkiej wypadkowej. Skutkiem wypadku były między innymi depresja, encefalopatia pourazowa z padaczką, pourazowy zespół otępiennno-psychoorganiczny. Stwierdzono 100% stałego uszczerbku na zdrowiu w związku z wypadkiem przy pracy. Powód posiada znaczny stopień niepełnosprawności z powodu chorób psychicznych i chorób neurologicznych.

Od 1991 powód otrzymywał rentę wyrównawczą, a w 2001 roku zasądzono zadośćuczynienie pieniężne w wysokości 8000 złotych w związku z doznaną krzywdą spowodowaną wypadkiem przy pracy.

Decyzją z dnia 4 marca 2014 roku Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w G. stwierdził u powoda chorobę zawodową pylicę płuc – pylicę górników kopalń węgla. W uzasadnieniu podano, że powód w czasie wykonywania pracy pod ziemią (lata 1957-1976) był narażony na szkodliwe działanie pyłów węgla kamiennego przekraczających dopuszczalne normy. W obrazie rtg płuc stwierdzono u powoda obecność zagęszczeń ogniskowych odpowiadających efektem oddziaływania pyłów włókniających pod postacią pylicy drobnoguzkowej ograniczonej.

Decyzją z dnia 5 maja 2014 roku Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Z. przyznał powodowi prawo do jednorazowego odszkodowania w wysokości 14.600 zł za stwierdzony 20% uszczerbek na zdrowiu.

U powoda rozpoznano następujące schorzenia: przewlekłą niewydolność serca, przewlekłą chorobę wieńcową, stan po zawale mięśnia sercowego bez uniesienia odcinka ST przebytego w sierpniu 2006 roku, małego/średniego stopnia niedomykalność zastawki mitralnej, nadciśnienie tętnicze, cukrzycę typu 2, podwyższone stężenie kwasu moczowego, torbiel nerki lewej, chorobę zwyrodnieniową kręgosłupa, stan po urazie głowy, padaczkę pourazową. Dodatkowo w 2008 roku rozpoznano u powoda (...). Używa inhalatora. Przeprowadzono u niego zabiegi: rozszerzenia układu kardiowertera-defibrylatora o funkcję resynchronizacji, implementację dwujamowego kardiowertera-defibrylatora, angioplastykę z implantacją dwóch stentów w zakresie tętnicy okalającej, angioplastykę z implantacją stentu w zakresie tętnicy przedniej zstępującej i pierwszej gałęzi diagonalnej, implantację kardiostymulatora typu VVI z powodu bloku przedsionkowo-komorowego III stopnia, operację przepukliny pachwinowej prawostronnej (2010) i lewostronnej (2006).

Powód mieszka z synem na pierwszym piętrze bloku mieszkalnego. Wymaga stałej opieki w załatwianiu podstawowych czynności życia codziennego.

Jest uprawniony do renty z tytułu niezdolności do pracy oraz emerytury. Z powodu zbiegu prawa do ww. świadczeń powodowi przysługuje renta w wysokości 100% oraz emerytura w wysokości 50%. Obecnie nie otrzymuje renty wyrównawczej z uwagi na brak szkody.

Uraz głowy doznany przez powoda w trakcie wypadku przy pracy spowodował powstanie u niego zespołu psychoorganicznego, który odpowiada za zaburzenia pamięci, zaburzenia w zachowaniu, braku krytycyzmu. Oprócz tego powód wskutek wypadku przy pracy doznał padaczki. Na przestrzeni lat u powoda pojawiły się liczne problemy kardiologiczne, w tym niewydolność krążenia rozwijająca się u powoda od wielu lat. Trudności powoda w chodzeniu, duszności wynikają z niewydolności krążeniowej.

Za aktualny stan zdrowia powoda odpowiadają wszystkie jego schorzenia, przy czym przyczyną duszności wysiłkowej jest niewydolność krążenia, która nie pozostaje w związku przyczynowo-skutkowym z pylicą płuc.

Powód korzysta z leków, głównie kardiologicznych i cukrzycowych. Nie zażywa żadnych leków pulmonologicznych, oprócz poprawiających wentylację przy leczeniu (...). Wymaga dobrego odżywiania i witamin. Musi korzystać z leczenia neurologicznego w celu wyeliminowania napadów padaczki.

Stwierdzona u powoda pylica płuc nie daje żadnych zaburzeń w wykonanych badaniach spirometrycznych, nie powoduje duszności powoda. Wykonane po 2013 roku badania radiologiczne wykazały jedynie stany zapalne układu

oddechowego, bez progresji zmian pyliczych. U powoda brak cech rozedmy płuc czy serca płucnego. Cechy obturacyjne znacznego stopnia wynikają zaś z (...).

Powód nie ma zwiększonych potrzeb w związku z pylicą płuc.

Zdaniem Sądu Rejonowego powództwo zasługiwało na częściowe uwzględnienie.

Podstawą prawną roszczenia powoda o zadośćuczynienie jest art. 445 § 1 k.c. w zw. z art. 444 § 1 k.c. w zw. z art. 300 k.p. Zgodnie z przywołanymi przepisami, w razie uszkodzenia ciała lub rozstroju zdrowia poszkodowany może domagać się przyznania od osoby ponoszącej za to odpowiedzialność odpowiedniej sumy tytułem zadośćuczynienia za doznaną krzywdę.

Bezsporne jest, że u powoda doszło do rozstroju zdrowia w postaci choroby zawodowej pylicy płuc na skutek jego pracy w zakładzie pracy pozwanej, która ponosi odpowiedzialność na podstawie art. 435 § 1 k.c.,

Podstawą żądania zadośćuczynienia dochodzonego na podstawie art. 445 k.c. jest doznanie krzywdy, rozumianej jako ujemne przeżycia związane z cierpieniami psychicznymi i fizycznymi pokrzywdzonego, wynikające z doznanego uszkodzenia ciała lub rozstroju zdrowia.

Sam fakt powstania krzywdy u powoda w związku z występowaniem u niego choroby zawodowej, będącej konsekwencją świadczenia pracy na rzecz pozwanej, nie powinien budzić wątpliwości. Jak powszechnie wiadomo, rozstrój zdrowia skutkuje u człowieka nie tylko cierpieniem fizycznym, ale wpływa również negatywnie na sferę ludzkiej psychiki.

Rozważając z kolei rozmiar doznanej przez powoda krzywdy - którą rekompensować winno zasądzone na jego rzecz zadośćuczynienie - Sąd z jednej strony miał na uwadze, że pylica płuc powoda nie skutkuje tak znaczącymi konsekwencjami, jak przedstawiała je strona powodowa. Ze sporządzonej w przedmiotowej sprawie opinii biegłego wynika bowiem, że pylica płuc rozpoznana u powoda występuje pod postacią zmian w RTG (pylica płuc drobnoguzkowa rozproszona), nie powoduje zaburzeń czynności układu oddechowego ani ograniczeń sprawności organizmu (nie powodują niewydolności oddechowej). W rezultacie, uwzględnienie roszczenia z pełnej, żądanej w pozwie wysokości 15.000 zł, nie byłoby adekwatne do rozmiaru doznanej krzywdy.

Z drugiej strony nie można jednak pomijać, że zmiany pylicze powstałe w płucach powoda już nigdy nie ustąpią i mogą jedynie ulec pogorszeniu. Pylica płuc jest jednostką chorobową przewlekłą, nieodwracalną, a kierunek może być tylko jeden – pogorszenie. Niepewność rokowań, z tendencją negatywną w tym zakresie, musi zaś być postrzegana jako źródło cierpienia.

Co charakterystyczne w przedmiotowej sprawie, pylica płuc wywołała u powoda stosunkowo wysoki stały uszczerbek na zdrowiu w wysokości 20%. W ocenie zaś Sądu, sama świadomość doznania wysokiego uszczerbku - w tak istotnej dla człowieka wartości jaką jest zdrowie - może zasadnie rodzić u powoda poczucie krzywdy. Może je z kolei potęgować fakt, że pylica płuc jest chorobą nieuleczalną. Trwałości czy nieodwracalność skutków uszkodzenia ciała są zaś w świetle orzecznictwa tymi czynnikami, które również – obok wpływu choroby na życie osobiste – winny być brane pod uwagę przy ustalaniu wysokości zadośćuczynienia. Miarkując wysokość zadośćuczynienia Sąd miał świadomość, że z tytułu pylicy płuc powód otrzymał jednorazowe odszkodowanie z Zakładu Ubezpieczeń Społecznych w kwocie 14.600 zł.

Zasądzając na rzecz powoda kwotę 10.000 zł Sąd miał również na uwadze – powszechnie wyrażane w orzecznictwie poglądy - że dla właściwego spełnienia swej funkcji kompensacyjnej, zadośćuczynienie nie może być symboliczne i przedstawiać musi ekonomicznie odczuwalną wartość – zwłaszcza jeśli jego zadaniem jest rekompensata wartości bezcennych, jak np. zdrowie. Wysokość zadośćuczynienia odpowiadająca doznanej krzywdzie powinna być odczuwalna dla poszkodowanego

Rozważając zatem całokształt okoliczności sprawy Sąd uznał, że kwota 10.000 zł jest kwotą w przedmiotowej sprawie adekwatną.

O odsetkach Sąd orzekł z mocy art. 481 k.c. w związku z art. 300 k.p.

Oddalono powództwo o zasądzenie renty wyrównawczej, ponieważ powód nie wykazał przesłanek z art. art. 444 § 2 k.c. w zw. z art. 300 k.p.

Niewątpliwa w realiach niniejszej sprawy niezdolność powoda do samodzielnej egzystencji - a co za tym idzie konieczność sprawowania nad nim całodziennej opieki i ponoszenia z tego tytułu kosztów - nie stanowi skutku choroby zawodowej (pylicy płuc). Z opinii biegłego wynika, że związana jest ze schorzeniami układu krążenia oraz skutkami wypadku przy pracy. Okoliczność tę potwierdzają również zeznania świadków. Wynika z nich, że konieczność sprawowania intensywnej opieki nad powodem powstała właśnie po wypadku przy pracy.

W tym miejscu należy zaś wskazać, że pomimo ustalenia, iż wypadek przy pracy powoda z pewnością skutkował zwiększeniem jego potrzeb to brak było podstaw do uwzględnienia roszczenia o zasądzenie renty wyrównawczej wywodzonego z tego faktu. Pozwana skutecznie bowiem podniosła w tym zakresie zarzut przedawnienia roszczenia z art. 442 § 1 k.c.

Spółka (...) SA zaskarżyła wyrok w pkt 1 i 4 wskazując na wartość przedmiotu zaskarżenia wysokości 10 000 zł. Zarzuciła naruszenie przepisów prawa materialnego, a to art. 445 § 1 k.c. w związku z art. 444 k.c. poprzez błędne zastosowanie polegające na zasądzeniu dowolnej, nadmiernej kwoty odszkodowania pozostającej w oderwaniu od ustalonego przez sąd stanu faktycznego sprawy zamiast zadośćuczynienia „odpowiedniego” , które powinno spełniać rolę kompensacyjną, a zasady jego ustalania przez sąd powinny respektować utrwalone w tym przedmiocie orzecznictwo Sądu Najwyższego, w szczególności poprzez zasądzenie na rzecz powoda kwotę 10 000 zł tytułem zadośćuczynienia w sytuacji, gdy kwota ta pozostaje w dysproporcji do doznanej przez powoda krzywdy, oraz pomimo tego, że krzywda powoda została już skompensowana świadczeniami otrzymanymi z organu rentowego.

Wniosła o oddalenie powództwa w całości i zasądzenie od powoda na rzecz pozwanej kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych. Domagała się zasądzenia kosztów postępowania apelacyjnego w tym kosztów zastępstwa radcy prawnego

Zdaniem pozwanej wyrok wymaga modyfikacji, ponieważ żadne z dolegliwości powoda nie stanowi skutku choroby zawodowej. Powód cierpi na liczne schorzenia, za które pozwana nie ponosi odpowiedzialności i to właśnie te schorzenia powodują powstanie dolegliwości . Jediną krzywdą ustaloną przez sąd pierwszej instancji miałyby być świadomość, że powód cierpi na chorobę zawodową z że z tego tytułu doznał uszczerbku na zdrowiu. W ocenie pozwanej ta okoliczność nie stanowi podstawy do zasądzenia zadośćuczynienia w spornej kwocie, w sytuacji gdy jej choroba zawodowa nie powoduje powstania faktycznej dolegliwości po stronie poszkodowanego. Sąd uznał, że na wysokość zadośćuczynienia w niniejszej sprawie wpływa teoretyczna możliwość progresji choroby, ale zdaniem pozwanej wówczas powód będzie mógł wystąpić z nowym roszczeniem. Otrzymana od organu rentowego kwota w wysokości 14 600 zł w pełni kompensuje krzywdę spowodowaną chorobą zawodową.

Powód wniósł o oddalenie apelacji i zasądzenie od pozwanej kosztów procesu w tym kosztów zastępstwa procesowego. Nie zgodził się z wywodami apelacji. Uzasadnienie wyroku nie pozostawia wątpliwości w zakresie słuszności rozstrzygnięcia, a zapadły wyrok jest sprawiedliwy i odpowiada prawu. Podkreślił, że żądanie zadośćuczynienia opiera się na doznanej krzywdzie, nie wymaga zaistnienia szkody, ani jej udowodnienia Sama okoliczność zapadnięcia na chorobę, która z uwagi na swojej nieuleczalnej charakter może postępować wyłącznie w kierunku pogorszenia jest wystarczającym obciążeniem dla psychiki ludzkiej, tym bardziej przypadku powoda cierpiącego na szereg innych chorób o tym podłożu psychicznym. Twierdzenia pozwanej, że żadne dolegliwości powoda nie stanowią skutku choroby zawodowej pozostają bez znaczenia dla rozstrzygnięcia sprawy. Bezsporne jest ,że powód otrzymał jednorazowe odszkodowanie z tytułu stwierdzonego 20 % uszczerbku na zdrowiu. Zły stan zdrowia powoda przesądza,

że krzywda powoda w tym konkretnym przypadku jest większa z uwagi na wielość chorób i ich konsekwencje , ponieważ każda dodatkowa dolegliwość jest kolejnym ciosem i zmniejsza możliwość poprawy stanu zdrowia, czy powrotu do samodzielnej egzystencji. Wysokość zasądzonego zadośćuczynienia jest odpowiednia do rozmiarów krzywdy powoda i stanu faktycznego sprawy.

Sąd drugiej instancji zważył, co następuje:

Zgodnie z przepisem art. 382 k.p.c, sąd drugiej instancji orzeka na podstawie materiału zebranego w postępowaniu w pierwszej instancji oraz w postępowaniu apelacyjnym. Sąd odwoławczy jest zobowiązany do oceny zebranego w sprawie materiału dowodowego.

W niniejszej sprawie stan faktyczny ustalony przez Sąd I instancji jest bezsporny. Sąd I instancji ustalił, że K. S. ma ustaloną chorobę zawodową pylicę płuc- pylicę górników kopalń węgla w postaci pylicy drobnoguzkowej ograniczonej. Mimo stwierdzonego 20% uszczerbku na zdrowiu przez lekarza orzecznika ZUS pylica ta nie powoduje żadnych odczuwalnych dolegliwości. Wszystkie problemy związane z wydolnością oddechową są następstwem (...) oraz schorzeń kardiologicznych.

Podstawą zasądzenia od pozwanej na rzecz powoda zadośćuczynienia miały być : 1.krzywda psychiczna polegająca na świadomości nieuleczalnej choroby w postaci pylicy płuc,

2.możliwość pogorszenia stanu zdrowia wskutek stwierdzonej choroby zawodowej;

3.stwierdzony przez organ rentowy uszczerbek na zdrowiu .

Ad. 1 .

Wobec przyjęcia przez Sąd I instancji, że podstawą zasądzenia zadośćuczynienia jest krzywda psychiczna , Sąd II Instancji uzupełnił materiał dowodowy poprzez zasięgnięcie opinii biegłych - psychiatry i psychologa, czy powód ma świadomość występującej u niego choroby zawodowej. Wnioski opinii z dnia 24 października 2019 roku są jednoznaczne – powód nie jest świadomy występowania u niego choroby zawodowej i z uwagi na głębokie otępienie nie jest w stanie przeżywać krzywdy psychicznej z powodu zdarzeń (okoliczności), których nie pamięta. (opinia k. 1199-1202.)

Sąd podzielił w całości wnioski opinii tych biegłych . Nie zgodził się z twierdzeniem powoda, że podawane przez niego trudności w oddychaniu i poruszaniu się wskazują na wiedzę o chorobie zawodowej. Biorąc pod uwagę wielość schorzeń K. S. ze strony układu krążenia oraz rozpoznaną POChP , oczywiste jest, że wskazywane przez niego problemy ze strony układu oddechowego faktycznie występują, ale są następstwami innych chorób, nie mających związku z pylicą płuc. Biegli kategorycznie stwierdzili, że stan psychiczny powoda wyklucza możliwość przeżywania krzywdy psychicznej z powodu zdarzeń, których nie pamięta. Nie występuje u niego świadomość rozpoznanej choroby zawodowej i nie ma wiedzy na temat rokowań co do rozwoju schorzenia i braku możliwości wyleczenia pylicy płuc. Nie istnieje związek przyczynowy pomiędzy dolegliwościami ze strony układu krążenia i układu oddechowego i chorobą zawodową. Nie można również mówić o krzywdzie psychicznej wobec braku wiedzy o stwierdzonej chorobie zawodowej.

Podstawą zasądzenia zadośćuczynienia w ustalonym stanie faktycznym mogłaby być krzywda w postaci samej świadomości o chorobie, jej możliwym przebiegu, rokowaniach, ale Sąd II instancji zgadza się biegłymi psychiatrą M. J. i psychologiem A. S. , że powód takiego rozeznania nie posiada . Choroba zawodowa w żaden sposób nie wpłynęła na jego życie – nie ma dolegliwości, nie ma poczucia choroby. Tym samym Sąd II instancji uznał, że Sąd I instancji zasądzając zadośćuczynienie oparł się na błędnym założeniu istnienia krzywdy psychicznej.

Sąd Okręgowy kategorycznie zwraca uwagę, że w żadnym wypadku nie podziela poglądu powoda, iż przyjmuje stanowisko o braku krzywdy u osoby zaburzonej psychicznie z uwagi na ograniczenia w rozumowaniu .W każdym wypadku jest możliwe dochodzenie zadośćuczynienia pod warunkiem wykazania krzywdy pozostającej w związku

przyczynowym ze zdarzeniem ją wywołującym. Jeżeli zdarzenie powoduje skutki w postaci krzywdy np. rozstroju zdrowia, uszkodzenia ciała, ograniczeń w życiu, jest oczywiste, że żądanie zadośćuczynienia jest uzasadnione niezależnie od świadomości osoby pokrzywdzonej. Sam uraz psychiczny, nawet w stopniu powodującym niemożność rozeznania swojego stanu zdrowia przez poszkodowanego jest podstawą żądania zadośćuczynienia, jeżeli pomiędzy zdarzeniem a urazem istnieje związek przyczynowy. W takich sytuacjach obiektywnie można stwierdzić, że dana osoba krzywdę ponosi, niezależnie od tego, czy potrafi to wyartykułować.

W niniejszej sprawie jest inny stan faktyczny. Powód utracił możliwość rozeznania skutków rozpoznanej przez niego choroby zawodowej na długo przed jej stwierdzeniem, a choroba zawodowa nie daje żadnych dolegliwości fizycznych i żaden sposób nie wpłynęła na jego codzienne funkcjonowanie i stan psychiczny. Uwzględnienie powództwa byłoby uzasadnione gdyby powód miał świadomość choroby (a u niego takiej wiedzy brak), albo w wypadku gdyby pomiędzy stanem psychicznym a zdarzeniem wywołującym szkodę był związek przyczynowy.

Ad.2 i ad.3

Bezsporne jest, że u powoda doszło do rozstroju zdrowia w postaci stwierdzonej choroby zawodowej w wysokości 20% uszczerbku na zdrowiu. Pylica stwierdzona u powoda jest bezobjawowa. Powód otrzymał jednorazowe odszkodowanie z ZUS. Sąd II instancji podziela stanowisko apelującej, że ta kwota stanowiła dostateczną kompensatę krzywdy w postaci nieuleczalnej choroby płuc, która może ulec progresji.

Uznając, że powód nie wykazał krzywdy w rozumieniu art. 445 § 1 k.c. w rozmiarze powodującym uwzględnienie powództwa nawet w części zaskarżony wyrok zmieniono na podstawie art. 386 § 2 k.p.c.

Odstąpiono od obciążania powoda kosztami postępowania za I i II instancję na podstawie art. 102 k.p.c, biorąc pod uwagę sytuację zdrowotną powoda oraz fakt, że pozwana jest odpowiedzialna za skutki wypadku przy pracy, który spowodował 100% uszczerbek na zdrowiu.

(-) sędzia Grzegorz Tyrka (-)sędzia Teresa Kalinka(spr.) (-) sędzia del. Anna Capik-Pater